

egentlige Program fra den Mistillidsadresse, de Herrer havde bragt frem. Det var ikke nogen heldig Frugt af denne Adresse og vistnok ingenlunde den, som flere af dem, der sluttede sig til Adressen, ventede. Jeg vilde ønske, at vor Adresse, naar den blev vedtagen, ret forstaaet, maatte bære en ligesaa virkningsfuld Frugt; den vilde da tilvisse blive mere heldig og velsignelsesrig. Det ærede Medlem for Storehøddinge (Scavenius) har efter min Opfattelse ganske rigtig mærket det Hovedsagelige i Adressen, det aldeles uomtvistelige Hovedsagelige deri, nemlig disse Ord, at det er det konstitutionelle Monarkis nødvendige Krav, at Regjeringen er i Overensstemmelse med det af den almindelige Valgret udgaaede Thing. Vedtager man Adressen, saa har Thinget godkendt denne, efter det ærede Medlem kaldte Udtryk, statsretlige Doktrin, og da har det paataget sig den Pligt at hævde dette Principis Gjenneførelse og, ikke vige tilbage for de Skridt, som dette Principis Gjenneførelse kræver; men det turde da vel ogsaa være sandt, at i dette Princip indeholdes der saameget Besættelig og Betydningsfuldt for Frihedens Besættelse og Værdifuldhed her i Landet, at det vel er en Kamp værd. Hvorledes er Stillingen nemlig for Dieblisset? Det behøver ingen Udvikling, at vi indtil 1866 ikke vare istand til at faae dette Princip staaet fast. Man havde ved Indskrænkningen af Sunigrundloven ført Rigsdagen ned til — som man kaldte det — et stort Amdsraad, og man kunde ikke være noget Ministerium af Hensyn til de sværende Spørgsmaal med Hensyn til Forholdet til Udlandet, i hvilken Henseende Stillingen var den, hvilket selv blandt Ministeriets Venner erkjendes, at Danmarks Stilling blev værre og værre for hver udmærket skreven Depeche, der blev affendt. Men efter 1866 vilde det efter min Opfattelse have været det eneste Rigtige, om man havde viist tilbage paa Grundtanken i Sunigrundloven, som, hvis man skal tro selve Angriberne af denne Lov, ikke var bleven forandret i sit Grundlag ved den Forandring, der foregik med Landstinget, den Grundtanke nemlig, der udtrykkes i Begrebet: den parlamentariske Regjering. Folkepartiet var imidlertid ikke dengang modent til at hævde dette Princip. Nogle Aar gik hen under mindre klare Forhold, men efterhaanden modnedes Spørgsmaalet mere og mere, og i de seneste Aar har det efter min Opfattelse været Nummer Et og Nummer Et, og atter Nummer Et i Folkepartiets Program, at folkelig Selvstyrelse er det Første, er det, der bærer Spirekraften til en heldbringende og velsignelsesrig Udvikling af Friheden. Men imidlertid er Folkethinget sunket ned til en Stilling, hvor man — og derved vidner navnlig Forhandlingerne i de senere Dage — synes at ville gjøre os til en blot raadgivende Forsamling, hvis Raad ikke agtes. Man har med den største Freidighed og med en vis Glæde ikke blot set os konstatere, men selv været med til at konstatere, at der er

en bestemt Principforskel mellem Folkethinget og Regjeringen, og at dette kunde i Grunden være ligegyldigt. Men hvad betyder da dette? Det betyder saa meget, at man vil gjøre Landstinget til Lyngdepunktet i vort konstitutionelle Liv; man vil, at et dels ved direkte Udnevelser og dels ved Valg af en pro mille af Befolkningen udgaaet Thing skal sættes i Stedet for det ved almindelige Valgret valgte Kammer; men er der noget mere Spønderbrydende end dette for det Princip, man havde for Die ved Grundlæggelsen af Forsatningen i 1849, eller er der en eneste Udtalelse fra Grundlovsstriden i 1865—66, som vidner om, at det var den Betydning, Forsatningsstriden skulde have? Nei, ærede Herrer! jeg gjentager: Dengang forstikkede Alle, at det var kun for at fikke sig et stærkere modererende Element, der kunde holde noget mere igjen, at man ønskede det nuværende Landsting, men ikke for at forandre Principet i vor Forsatning. Jeg skal samle nogle af de Indvendinger, der ere fremkomne i de senere Dage og i Dag mod Gjenneførelsen af det parlamentariske System. Man har sagt, at ved dette Principis Gjenneførelse vilde vi hævde Tallenes Magt, og at det var dertil, vi støttede os. Jeg spørger: Hvad støttede da de Herrer sig til, som vare med til at grundlægge Forsatningen af 5te Juni? Var det ikke ogsaa til Tallenes Magt? Nei, det var til Aandens Magt, de støttede sig; de stodelede dengang paa Folkeaaendens Magt i Befolkningen, stodelede paa, at den Sum, der kom ud af de gode Kræfters Samarbejdet, saaledes som disse Kræfter traadte frem i Rigsdagen i det folkevalgte Kammer, vilde vise sig velsignelsesrig for Folk og Land. Men det er jo ikke Andet, vi sige. Det er Aanden i Forsatningen af 1849, at Regjeringen skal være i Overensstemmelse med det af den almindelige Valgret udgaaede Kammer, men hvorfor sige da de Herrer, der i 1848 og 1849 mente, at det var Aandens Magt, der berettigede og forpligtede dem til at grundlægge Magten paa den almindelige Valgret —, hvorfor sige de, naar vi havde Følgerne af dette Princip, at det er Tallenes Magt, vi støtte os til? Denne Forskel i deres Betragtning kommer af, at de ere blevne 25 Aar ældre, medens vi Andre vel ogsaa ere blevne ældre, men have bevaret den samme Ungdomsglæde over Friheden og den samme Tillid til Befolkningen. Og tilvisse har Befolkningen heller ikke fortjent Andet, thi dels har den aldrig misbrugt sin Frihed eller spigtet de Forhaabninger, der knyttedes til den ved Grundlæggelsen af Forsatningen af 1849, og desuden er den baade i Oplysning og i Fædrelandsfærd gaaet frem i dette Tidrum af næsten en Menneftaalder. Men netop derfor stiller det sig ogsaa mere grelt, at de Herrer i den Grad ere vegne tilbage, at de staa paa det samme gamle bureaukratiske Standpunkt, som de i sin Tid søgte at fortvænge for at være med til at føre en ny